

# Eesti Energeetika Veteranide Ühenduse

## koosoleku memo nr 7/2017

Tallinn, Eesti Energia, Lelle 22

14.11.2017

Koosolekust võttis osa 33 Ühenduse liiget.

Päevakorras:

1. Mälestusi Hugo Lubergist. Sissejuhatav ettekanne Are Kaasikult ja Roomet Hausmannilt.
2. Informatsioonilised teated.

Koosoleku juhataja Rein Talumaa teavitab koosolijaid energeetikaveteranide auväärsetest sünnipäevadest:

Endel Otstavel sai 27. oktoobril 88-aastaseks,  
Jaan Kundla sai 11. oktoobril 80-aastaseks ja  
Rein Tivas sai 27. oktoobril 75-aastaseks.

Koosoleku juhataja jagab EE veteranide mälestusteraamatu Ühenduse uutele liikmetele soovitusel läbi lugeda, eeskuju võtta ja ka oma mälestusi kirjutada.

1.1 Are Kaasik meenutab, et Hugo Luberg sündis 12. novembril 1927. a Haakla külas Kehtna vallas praegusel Raplamaal. Koolihariduse saamine algas Lelle Algkoolis ja jätkus Rapla Keskkooli lõpetamisega 1946. a. Samal aastal astus ta TPIsse, mille lõpetas 1951. a elektriinsenerina elektriijaamade, -võrkude ja –süsteemide erialal. Ta asus valveinsenerina tööle Ellamaa elektriijaama. 1953. a tuli Luberg Eesti Energia keskdirigeks (KDT) vaneminseneriks režiimide alal. Aastatel 1958 – 1969 oli ta EE peadispetšeri asetäitja (talituse tehniline juht). 1969. a peale peadispetšer Matsuhha surma sai temast peadispetšer kuni 1992. aastani. Hugo Luberg jäi pensionile 1996. a, olles Eesti Energias töö-tanud 45 aastat.

Ettekandja sai Hugo Lubergiga tuttavaks 1965. a KDTs töötades. Tol ajal oli igapäevaseks probleemiks elektrienergia defitsiit koos tarbijate koormuse vähendamise ja väljalülitamistega. Esimesed muljed jäävad paremini meelde kui hilisemad, silme ees on pilt 1966. a päevast – Balti SEJs tekkis 220 kV latijaotusseadmes lendtuha sadestumise tõttu järjekordne lühis. Puldiruumis on Ingar, Matsuhha ja spetsialistid, kuid Hugo Luberg on see, kes haarab telefoni ja hakkab olukorda lahendama. Tema kiire tegutsemine ja otsustusvõime ning kogemused tulid sellistes olukordades eriti ilmekalt esile. Luberg alustas dispetšertalituses tööd kui dispetšeri töökohal oli telefon, sagedusmõõtjad ja veel paar mõõteriista, režiimiarvutusi tehti arvutuslükatiga, millist hiljem asendas vändaga aritmeetri. Elektrisüsteemi arenedes arvutustööde maht ja keerukus suurenes ning aegamisi hakati hankima arvutustehnikat. 1959. a osteti KDTle alalisvoolu arvutusmudel ja 1965. a universaalne vahelduvvoolu arvutusmudel. Edasine areng tugines uutele arvutitele ja EE arvutuskeskusele koos hilisema SCADA süsteemiga.

Ettekandja meenutab Valeri Petersoni kirjutatut – Hugo Luberg oli kõrgelt erudeeritud suurte kogemustega täielikult Eesti Energia töö parendamisele pühendunud insener, ta töötas hasartselt, inten-

siivselt ja väga efektiivselt. Samasugust töösse suhtumist nõudis ta ka oma alluvatel. Ta kandis pidevalt hoolt, et töötajate töökeskkond oleks kaasaegne ja mugav.

Are Kaasik lisab omalt poolt, et KDT peres oli sõbralik ja pingevaba õhkkond, mille loomine ning hoidmine oli suuresti Hugo teene. Ära märgiti kõigi meie kolleegide sünnipäevad, tähtpäevadel olid pidulikud koosistumised ja mitme kolleegi pulmas sai käidud. Mõnusa olemisega seltskonnas hakati Hugolt tema Järvakandi poisi ehalkäigu firmalaulu nõudma. Lubergi koordineerimisel hakati pidama EE dispetšerite suvepäevi, neist esimene Paunkülas ja edaspidi kordamööda ettevõtete suvilates ja puhkemajades sobivates looduslikes paikades. Pikemad sõidud tegi Hugo oma Moskvitšiga, aga ta oli ettevaatlik sõitja. 1967. a augustitorni järgse metsakorrastamise tulemusena ehitas Luberg omale Lohusallu suvemaja. Palju energiat pühendas ta Sõpruse puistee uue korteri sisustamisele ja Järve 110 kV liinikoridori alla garaažide ehitamisele.

Hugo Luberg suri 10. mail 2009. aastal ja on maetud Tallinna Rahumäe kalmistule.

1.2 Roomet Hausmann räägib kui tähtis oli, et relekaitse ja automaatika sätted võimaldaksid mitmesuguseid režiime. Peeaegu igapäevaselt sai Hugo Lubergiga arutatud, kuidas režiimid paremini töötaksid ja võimaldaksid ka vajalikke seadmeid remonti viia. Tol ajal tuli kõik režiimide muutmised teha käsitsi. Roomet tuli Eesti Energiasse tööle mais 1960. aastal. Kuna novembris 1960 pidi tööle minema Balti SEJ – Riia 220 kV elektriliin, siis tuli Riias koos Hugoga kooskõlastada režiimiküsimused ning kaitse ja automaatika parameetreid tuli täpsustada. Luberg suhtus noorde inseneri väga hästi ja kui meil vahel tekkis tehnilistes küsimustes olukordi, kus tuli leida tehniline lahendus, siis ta kunagi ei tõstnud häält ega näidanud üles, et ta on vanem ja suuremate kogemustega. Ta kuulas alati teiste arvamused ära.

1.3 Oskar Kalmet räägib, et tunneb Hugo Lubergi sellest ajast kui Hugo 15-aastasena tuli Lelle Algkoolist Rapla Keskkooli gümnaasiumi 1. astmesse, olid klassivennad. Ta oli juba keskkooli ajal aktiivne noormees. Hiljem TPIs ühes rühmas õppides oli ta kaastudengitega sõbralik ja abivalmis igas olukorras, oli hea bridžimängija ning laulja.

1.4 Jaan Kundla meenutab, et sai Lubergiga tuttavaks peale Põhjavõrkude peadispetšeriks määramist. Hugo algatatud suvepäevadel kohtuti dispetšeritega üle Eesti. Luberg ei näidanud kunagi seda, et ta on ülemus. Hugo oli tore ja muhe mees, Jaan ei mäleta ühtegi konflikti temaga.

1.5 Rein Talumaa kõneleb, et suhtlus Hugo Lubergiga oli seoses Eesti Energia tsiviilkaitse õppustele sõitudega Paide ja Türi vahel olevasse juhtimiskeskusesse. Hugo jättis hea ja asjatundliku mehe mulje. Nagu ikka oli õppuste stsenaariumis, et Tallinnale visati aatomipomm. Oli tunda, kuidas Luberg sellele lähenes realistlikult ilma bluffimata ja leidis alati lahenduse ning vooluallika, mille abil sai hakata elektrisüsteemi taastama. Hugo jutt oli vana kooli mehe jutt.

1.6 Kaljo Kilp tuletab meelde 1967. aasta suve, mil läks käima Aruküla alajaam ja ta pidi oma töökohtust tõttu kirjutama alajaama käivituse programmi, millise vaatas läbi ja kooskõlastas Luberg. Hugo oli nõus, et Aruküla alajaam pingestatakse Järve alajaama 110 kV liiniga, aga Matsuhha ei olnud nõus ning seetõttu pingestati Aruküla trafo Järve 35 kV lülitiga. Eksliku otsuse tulemusena läks võimsuslüliti paar korda katki. Järve alajaama kahe sünkroonkompensaatori teenindusprogrammis nägid koos Lubergiga ette kord kuus käivituse, kuid täitmisele läks Matsuhha nõue neid igal õhtul seisatada ja hommikul käivitada. Paari nädala pärast oli mõlema kompensaatori rootori rike ning nende taastamine võttis pool aastat aega. Hugo Luberg oli programmide läbivaatamisel kiire ja suhteliselt heatahtlik.

1.7 Uudo-Rein Lehtse ütleb, et Luberg oli õige mees õigel kohal, probleeme lahendas ta tasakaalukalt ja realistlikult. Erinevalt oma järeltulijast Valeri Petersonist tahtis Luberg Eesti elektrisüsteemi Venemaast lahti ühendada.

1.8 Kalju Hein väidab, et tundis Lubergi hästi ja on eelkõnelejatega nõus. Lisaks tundis ta juba lapsepõlvest Turbas ka Hugo tugevat seljatagust – tema naist Vallonet.

1.9 Tõnis Raudsepp teatab, et omal ajal kui oli korteritega kitsas, sai ta Lubergiga ühiskorteri. Temal kui vallalisel oli ühisköögiga kolmetoalisest korterist üks tuba ja abielus Hugol kaks tuba. Hugo oli hästi rahulik ja heatahtlik, temast on head mälestused.

2.1 Koosoleku juhataja tuletab meelde, et rohkem kui aasta tagasi peatati Energeetikamuuseumi töö. Muuseumi kogud asuvad tänaseni nagu nad olid Kadaka tee 63 keldris. Museaalide registreerimine ja andmebaasi täiendamine jätkub. Praegu on Elektrilevi võtnud vastu otsuse, et Eesti Energia ajaloo säilitamine on oluline ja muuseumi varasid ei jagata laiali ning Elektrilevi haldab neid ka edaspidi. Seal loodi kord kuus koos käiv komisjon ja töögrupp materjalide edasiseks haldamiseks. Mart Maidla palub ka meie Ühenduse liikmeid selles töögrupis osaleda. Töögrupp hakkaks säilikuide ja fotosid läbi töötama ning nende ajaloolist väärtust määratlema, samuti seni andmebaasi kandmata säilikuide klassifitseerima. Meie poolt on selles töös kontaktisikuks Rein Sillamets.

2.1.1 Jaan Kundla meenutab, et viimasel alajaama külastusel tuli välja, et Veskimetsa alajaama vana hoone jääb tühjaks. Samas on pidevalt jutt, et pole kohta ajalooliste materjalide säilitamiseks. Kas poleks võimalik materjale seal hoida?

Rein Talumaa vastab, et sellest on kord olnud ka juttu, aga seni pole lahenduseni jõutud.

2.1.2 Lembit Berkis küsib, kas fotosid on digitaliseeritud?

Talumaa vastab – ei, on paberfotod. Kõigepealt on vaja välja valida ajalooliselt väärtuslikud fotod ja seejärel need digitaliseerida.

2.2 Koosoleku juhataja meenutab, et 19. septembri koosolekul tõstis Valdor Prei üles küsimuse Linnamäe HEJ müügilepanekust. Praeguseks on Linnamäe HEJ enampakkumise korras müüdud erakapitalil põhinevale Wooluvabrik OÜle.

2.3 Rein Talumaa teatab, et peale meie tegevuskava kinnitamist tuli Toomas-Jaak Juss välja mõttega kuulata ettekannet meie suursaarte elektrivarustusest ning teeb ettepaneku võtta see teema tegevuskava tuleva aasta reservi. Vastava ettekande oli T.-J. Juss nõus ka ette valmistama.

2.4 Koosoleku juhataja räägib, et meie tegevuskava järgi teeb Mati Valdma meile uuel aastal ettekande Eesti ja Balti riikide desünkroniseerimisest Venemaa elektrivõrgust. Selle kohta on 26. oktoobri 2017. a Eesti Päevalehes ilmunud Anto Raukase ja Mati Valdma artikkel „Balti riigid peaksid jääma ühendusse ikka Venemaa energiasüsteemiga“, milles autorid ei pea õigeks meie energiasüsteemi desünkroniseerimist Venemaa süsteemist.

2.5 Rein Talumaa palub Ühingu liikmeid järgmisele koosolekule, mis toimub 7. detsembril kell 14.00 Lelle 22 Tuleviku saalis, kohale tulla mitte enne kella 13.30, sest see ruum on selle ajani hõivatud.

Koosolekut juhatas Rein Talumaa

Memo koostas Rein Tivas